

EUROPAPARLAMENTET

1999

2004

Plenarhandling

SLUTLIG VERSION
A5-0200/2000

14 juli 2000

BETÄNKANDE

om kommissionens rapport till rådet, Europaparlamentet, Ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén om genomförandet, resultaten och den övergripande utvärderingen av Europeiska året för livslångt lärande (1996) framlagd i enlighet med artikel 8 i Europaparlamentets och rådets beslut nr 2493/95/EG
(KOM(1999) 447 – C5-0205/1999 – 1999/2163(COS))

Utskottet för kultur, ungdomsfrågor, utbildning, medier och idrott

Föredragande: Cristina Gutiérrez Cortines

Teckenförklaring

- * Samrådsförfarandet
majoritet av de avgivna rösterna
- **I Samrådsförfarandet (första behandlingen)
majoritet av de avgivna rösterna
- **II Samrådsförfarandet (andra behandlingen)
majoritet av de avgivna rösterna för att godkänna den gemensamma ståndpunkten
majoritet av parlamentets samtliga ledamöter för att avvisa eller ändra den gemensamma ståndpunkten
- *** Samtyckesförfarandet
majoritet av parlamentets samtliga ledamöter utom i d fall som avses i artiklarna 105, 107, 161 och 300 i EG-fördraget och artikel 7 i EU-fördraget
- ***I Medbeslutandeförfarandet (första behandlingen)
majoritet av de avgivna rösterna
- ***II Medbeslutandeförfarandet (andra behandlingen)
majoritet av de avgivna rösterna för att godkänna den gemensamma ståndpunkten
majoritet av parlamentets samtliga ledamöter för att avvisa eller ändra den gemensamma ståndpunkten
- ***III Medbeslutandeförfarandet (tredje behandlingen)
majoritet av de avgivna rösterna för att godkänna det gemensamma utkastet

(Angivet förfarande baseras på den rättsliga grund som kommissionen föreslagit.)

INNEHÅLL

	Sida
PROTOKOLLSIDA	4
FÖRSLAG TILL RESOLUTION.....	5
MOTIVERING	9
YTTRANDE FRÅN UTSKOTTET FÖR SYSSELSÄTTNING OCH SOCIALFRÅGOR....	15

PROTOKOLLSIDA

I en skrivelse av den 15 september 1999 översände kommissionen till rådet, Europaparlamentet, Ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén rapporten om genomförandet, resultaten och den övergripande utvärderingen av Europaåret för livslångt lärande (1996) framlagd i enlighet med artikel 8 i Europaparlamentets och rådets beslut nr 2493/95/EG (KOM(1999) 477 - 1999/2163(COS)).

Vid plenarsammanträdet den 25 oktober 1999 tillkännagav talmannen att detta förslag hänvisats till utskottet för kultur, ungdomsfrågor, utbildning, medier och idrott, som utsetts till ansvarigt utskott, och till utskottet för sysselsättning och socialfrågor, som utsetts till rådgivande utskott (C5-0205/1999).

Vid utskottssammanträdet den 20 oktober 1999 hade utskottet för kultur, ungdomsfrågor, utbildning, medier och idrott utsett Cristina Gutiérrez Cortines till föredragande.

Vid utskottssammanträdena den 5 juni och 12-13 juli 2000 behandlade utskottet kommissionens rapport och förslaget till betänkande.

Vid det sistnämnda sammanträdet godkände utskottet enhälligt förslaget till lagstiftningsresolution.

Följande ledamöter var närvarande vid omröstningen: Giuseppe Gargani (ordförande), Vasco Graça Moura och Ulpu Iivari, (vice ordförande), Cristina Gutiérrez Cortines (föredragande), Konstantinos Alyssandrakis (suppleant för Alexandros Alavanos), Ole Andreasen, Roberta Angelilli (suppleant för Thierry de La Perriere) Per-Arne Arvidsson, (suppleant för Sabine Zissener) Christine de Veyrac, Geneviève Fraisse, Lissy Gröner, Ruth Hieronymi, Maria Martens, Mario Walter Mauro, Jens Dyhr Okking, Doris Pack, Christa Prets, Frédérique Ries (suppleant för Marco Formentini) The Earl of Stockton (suppleant för Christopher Heaton-Harris) Luckas Vander Taelen, Eurig Wyn och Teresa Zabell Lucas.

Yttrandet från utskottet för sysselsättning och socialfrågor bifogas detta betänkande.

Betänkandet ingavs den 14 juli 2000.

Fristen för ändringsförslag till detta betänkande kommer att anges i förslaget till föredragningslista för den sammanträdesperiod vid vilken det skall behandlas.

FÖRSLAG TILL RESOLUTION

Europaparlamentets resolution om kommissionens rapport till rådet, Europaparlamentet, Ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén om genomförandet, resultaten och den övergripande utvärderingen av Europaåret för livslångt lärande (1996) framlagd i enlighet med artikel 8 i Europaparlamentets och rådets beslut nr 2493/95/EG (KOM(1999) 447 – C5-0205/1999)

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

- med beaktande av kommissionens rapport (KOM(1999) 447 – C5-0205/1999),
- med beaktande av Europaparlamentets och rådets beslut nr 2493/95/EG av den 23 oktober 1995 om att utnämna 1996 till "Europeiska året för livslångt lärande",¹
- med beaktande av slutsatserna från toppmötena i Lissabon och Feira,
- med beaktande av artikel 47.1 i arbetsordningen,
- med beaktande av betänkandet från utskottet för kultur, ungdomsfrågor, utbildning, medier och idrott och yttrandet från utskottet för sysselsättning och socialfrågor(A5-0200/2000) och av följande skäl:
 - A. Tillgång till en god allmän och yrkesinriktad utbildning är en grundläggande rättighet och en förutsättning för individen för att denne skall kunna utveckla sina möjligheter och integreras i samhället på det ekonomiska, sociala och kulturella planet.
 - B. En utbyggnad av det livslånga lärandet borde främja kampen mot misslyckanden i skolan som ofta leder till social utslagning.
 - C. All utbildning borde följa de riktlinjer som fastställdes vid det extra toppmötet i Luxemburg och vars fyra huvudpunkter syftar till att förbättra anställbarheten, utveckla företagandan, främja de anställdas och företagets anpassningsförmåga och stärka jämställdhetspolitiken.
 - D. Under Europeiska året måste man betrakta utbildning av kvinnor och invandrarkvinnor mot bakgrund av att dessa tillhör minoriteter där behoven är större.
 - E. Vi befinner oss i ett skede med snabb kunskapsutveckling på alla områden vilket förutsätter att människor ständigt måste anpassa sig till nya specialområden och att även de allmänna och de yrkesinriktade utbildningssystemen måste anpassas.
 - F. Om Europa vill vara konkurrenskraftigt måste de människor som arbetar med den mest avancerade teknologin på högsta akademiska nivå lättare få fortbildning så att dessa sedan kan förmedla sin kunskap till företagen och utbildningscentren.
 - G. Informationsteknikens ökande betydelse har gjort den till en nyckelfaktor både för ämnesområden och metoder för utbildning och fortbildning och till en faktor som bör framhävas med kraft vid alla ansträngningar att främja ett livslångt lärande.
 - H. Det finns fortfarande alltför mycket stelbenthet och alltför många skiljeväggar mellan

¹ EGT L 256, 26.10.1995, s. 45.

utbildnings- och fortbildningssystemen och det saknas övergångar och tillräckliga möjligheter att under hela livet få tillgång till nya former av utbildning.

- I. Det är nödvändigt att på alla nivåer eftersträva ett bättre samarbete mellan utbildnings- och fortbildningsorganisationer och näringslivet.
 - J. Utbildning måste betraktas som en investering och inte som löpande utgifter.
 - K. Ett livslångt lärande kan spela en betydande roll i kampen mot social utslagning.
 - L. I enlighet med principen om ömsesidigt godkännande av diplom och yrkeskvalifikationer bör institutioner och företag inom hela EU godkänna meriter och utbildningar som erhållits vid något av Europas erkända utbildningscenter.
 - M. Europeiska unionen bör främja utbildning som rör ny teknologi på landsbygden och i de mest avlägsna områdena i syfte att öka möjligheterna för alla invånare inom unionen.
 - N. Ett livslångt lärande borde bidra till att man blir medveten om att det i Europa finns ett bestående samband mellan kunskap, gemensamt kulturarv och gemensamma värderingar.
 - O. Europeiska året för livslångt lärande borde syfta till att samordna politiska insatser och initiativ som utarbetas av EU och som är spridda över olika program, och ha som målsättning att skapa kontakter mellan de sektorer i varje land som genomför åtgärderna och på så sätt bidra till ett ömsesidigt berikande.
1. Parlamentet understryker att utbildning i alla former alltid bör prioriteras när medlemsstaterna antar initiativ för att leva upp till de sysselsättningspolitiska riktlinjerna för 2000,
 2. betonar att livslångt lärande också är ett effektivt sätt för att förbättra arbetets kvalitet och göra arbetsorganisationer mer humana och effektiva,
 3. påpekar att allmän utbildning och yrkesutbildning inte bara har stor betydelse för den personliga utvecklingen och för att förbättra framtidsmöjligheterna, utan även utgör en viktig beståndsdel i medlemsstaternas försök att möta utmaningarna från den internationella konkurrensen,
 4. betonar att livslångt lärande också är av avgörande betydelse för att säkra individens förverkligande, sociala integrering och deltagande i den demokratiska beslutsprocessen och därför inte enbart kan ses som en fråga om efterfrågan och utbud,
 5. understryker att man även borde sätta värde på de positiva effekter som åtgärderna för livslångt lärande fått inom företagen och för arbetsmarknadens parter genom att dessa blivit medvetna om vikten av utbildning och fortbildning,
 6. beklagar den långsamma starten för verksamheten i samband med Europaåret för livslångt lärande och uppmanar kommissionen att påskynda det förberedande arbetet och sina interna förfaranden för att gemenskapens åtgärder i framtiden skall kunna påbörjas i tid,
 7. understryker att man vid genomförandet av de nya programmen som Sokrates II och Leonardo tar vederbörlig hänsyn till problematiken kring livslångt lärande,

8. påminner om att man vid toppmötena i Lissabon och Feira uppmanade kommissionen och medlemsstaterna att fastställa enhetliga strategier och konkreta åtgärder för att se till att alla människor får tillgång till utbildning och livslångt lärande,

Budgetmässiga aspekter

9. beklagar att budgeten för "Europeiska året för livslångt lärande (1996)" begränsades till 8,4 miljoner ecu för de femton medlemsstaterna och deras tre partnerskapsländer från EES,
10. anser att det faktum att budgeten på 8,4 miljoner ecu tredubblades genom samfinansiering av medlemsstaterna för att öka till totalt 34 miljoner ecu vittnar om att detta slags initiativ väcker intresse i Europa,

Kommissionens rapport

11. anser att man då man utformat inbjudan att lämna förslag i allmänna ordalag, utan att definiera begreppet fortbildning, skapat oklarheter och försvårat utformningen av kriterier för programmets kvalitet och av de aspekter som det är värdefullt att framhålla i samband med framtida inbjudningar att lämna förslag,
12. beklagar den notoriska avsaknaden av kvalitativa uppgifter i kommissionens rapport som i princip gör det omöjligt att bedöma huruvida programmet har genomförts i enlighet med Europaparlamentets prioriteringar; uppmanar kommissionen att förbättra kvaliteten på framtida utvärderingsrapporter,
13. beklagar slutligen att rapporten varken innehåller tillräcklig information i form av exempel på bästa metoder, deras spridning på europeisk nivå och eventuella överföring till gemenskapens övriga politik, eller någon analys av bristerna i gemenskapens åtgärd; uppmanar kommissionen att upprätta ett kompendium över de projekt som spridits på EU-nivå,
14. beklagar att kommissionens rapport om genomförandet, resultaten och den övergripande utvärderingen av Europeiska året för livslångt lärandet (1996) inte utgör något underlag för en detaljerad och fullständig utvärdering av detta initiativ,
15. beklagar att det inte finns någon utvärdering av de lokala och regionala demokratiskt valda organens medverkan,

Uppmaningar till kommissionen

16. uppmanar kommissionen (på grundval av de erfarenheter som EU gjort på området) och medlemsstaterna att se till att för kommande program med större precision utforma de olika koncepten och aspekterna i den yrkesinriktade utbildningen och det livslånga lärandet, samt att skilja på:
 - utbildning för att kompensera en misslyckad skolgång eller för att uppnå grundläggande kunskaper som riktar sig till missgynnade grupper och minoriteter,
 - utbildning som är avsedd att leda till en första anställning och till en smidig integrering i arbetslivet, oavsett den studerandes ålder,

- utbildning för idrottsmän som övergett sina studier och/eller arbeten för att uteslutande ägna sig åt idrott och som på nytt önskar ta sig in på arbetsmarknaden,
 - förvärv av nya kunskaper, anpassning och förnyelse av kunskaper,
 - distansutbildning för vuxna i ämnen, inklusive inom de nya teknikområdena, som bidrar till allmänbildningen och till var och ens kultur,
 - yrkeskvalifikationer i form av utbildningsprogram eller fristående kurser,
 - fortbildning för lärare och forskare för att uppdatera deras kunskaper,
17. efterlyser klara målsättningar i inbjudan att lämna förslag såväl när det gäller projektens utformning som utvärdering och att man använder ny teknik och Internet för att publicera villkoren för deltagande och beskriva de projekt som eftersträvas och deras arrangörer samt resultaten efter det slutgiltiga urvalet,
 18. understryker att yrkesutbildningskurserna i enlighet med de riktlinjer som fastställdes redan under det extra toppmötet i Luxemburg 1997 skall syfta till att utveckla företaggaranda och till att skapa anpassningsbar och flexibel utbildning,
 19. uppmanar kommissionen att inom ramen för strategin om utbildning och livslångt lärande snarast genomföra handlingsprogrammen och de särskilda åtgärderna och se till att de samordnas med Sokrates II och Leonardo-programmen,
 20. uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att med särskilda medel främja kontakterna mellan skolor och universitet, yrkesutbildning och fortbildning, för att skapa en integrerad utbildning och för att bygga broar mellan olika sorters utbildning,
 21. efterlyser att man fastställer innehållet för olika yrkes- och yrkesutbildningar i syfte att underlätta ömsesidigt erkännande av yrkeskvalifikationer och därmed göra arbetsmarknaden öppnare,
 22. kräver att fortbildning skall förekomma såväl på högsta specialistnivå och inom universitetsvärlden som inom traditionella yrken, i synnerhet inom hantverk,
 23. uppmanar kommissionen att inrätta europeiska nätverk med center för yrkesinriktad utbildning och företag så att man kan identifiera de vanligaste tekniska och yrkesmässiga problemen, fastställa innehållet i nödvändig nyckelkompetens etc,
 24. uppmanar kommissionen att bland de projekt som ges prioritet inbegripa yrkesinriktad utbildning inom de sektorer som har störst behov av innovation och förändring,

Uppmaningar till medlemsstaterna och kommissionen

25. uppmanar medlemsstaterna att samarbeta med kommissionen när det gäller att samla in uppgifter om utbildning och livslångt lärande, så att det i framtiden skall gå att jämföra informationen på europeisk nivå,
26. uppmanar medlemsstaterna att utvidga informationsnäten för att se till att en bred publik får tillgång till detaljerad information om de program som finns på området,
27. uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till kommissionen, rådet medlemsstaternas, samt Republiken Islands, Konungariket Norges och Furstendömet Liechtensteins regeringar och parlament.

MOTIVERING

I. BAKGRUND

I vitboken "Tillväxt, konkurrenskraft och sysselsättning i Europa", vilken utkom 1994 och i vilken man ansåg att en anpassning av utbildningen och yrkesutbildningen till nya tekniska, sociala och sysselsättningsrelaterade utmaningar borde utgöra en prioritet för gemenskapsåtgärderna, anges "livslångt lärande" som en strategisk tanke.

Mot 1900-talets slut står verkligen samhället i Europa inför genomgripande förändringar, då det drabbats trefaldigt av informationssamhällets framväxt, utvecklingen av ett vetenskapligt och tekniskt samhälle samt av ekonomins globalisering.

Informationssamhället kommer att få påtagliga konsekvenser i fråga om hur undervisning förmedlas, genom att en alltför passiv relation mellan den som undervisar och de som undervisas ersätts av en ny interaktiv relation. Den nya informationstekniken genomsyrar på alla fronter såväl sådan verksamhet som har anknytning till produktionen, som sådan verksamhet som har samband med utbildning och yrkesutbildning. Ekonomins globalisering yttrar sig slutligen i att kapital, varor och tjänster rör sig med en frihet som aldrig tidigare skådats. Väljer man öppenhet, vilket för närvarande diskuteras vid konferensen i Seattle, leder detta till att den europeiska ekonomins allmänna konkurrenskraft utvecklas. Och öppenheten bör höja den allmänna välfärden, genom att den globala resursfördelningen blir effektivare.

Dessa förändringar försiggår emellertid inte utan risker. Det finns en risk för social eller t.o.m. kulturell uppdelning (mellan de som har kunskap och de som saknar kunskap), med allt vad detta kan medföra i form av negativa eller t.o.m. dramatiska återverkningar.

Denna omvandling är sådan att medborgarna, mer än tidigare, måste genomgå perioder av utbildning för att hela tiden under sin karriär kunna möta förändringarna. I en rapport som i slutet av 80-talet utarbetades efter ett expertseminarium anordnat av det franska arbetsmarknadsministeriet, förutskickade man att det under de följande 25 åren skulle uppstå lika många nya yrken som dittills skapats under mänsklighetens hela historia.

Mot denna bakgrund är det därmed lätt att inse varför yrkesutbildning och anpassning kan bli nyckelfrågor. Ända fram i vår tid har utbildning och yrkesutbildning främst haft samband med livets första fas. Men kommande generationer kommer att vara tvungna att acceptera tanken att utbildningen inte är avslutad i och med att studierna är avslutade, utan att den måste följa en genom livet och när som helst kunna återupptas, för att man ska kunna anpassa sig och möta samhällsförändringarna. De som inte velat eller kunnat anpassa sig till de nya förutsättningarna för sysselsättning och till den nya kompetens som krävs, kan drabbas av arbetslöshet.

Man inser att möjligheterna att anpassa sig till förändringarna även förutsätter att man har en grundutbildning som är tillräckligt bra för att förmågan att anpassa sig till nya villkor ska kunna utvecklas. Man måste med andra ord också ompröva och förbättra sambandet mellan utbildning och yrkesutbildning.

För att Europa ska kunna behålla sin konkurrenskraft på global nivå måste man alltså utveckla de mänskliga resurserna och kunnandet. Men med dagens förutsättningar kräver detta en smärre mental revolution: alla måste acceptera tanken på att man när som helst i livet ska

kunna utbilda sig. Att inrikta sig på dessa mål i fråga om anpassning och förnyelse av kunskaper är också ett sätt att försöka minska den strukturella arbetslösheten, vilken är större i Europa än någon annanstans. Men man måste tillägga, att temat livslångt lärande inte bara är ett tema som är föranlett av arbetslösheten, utan även en social tanke: ju större framsteg vi gör, desto viktigare blir det att alla får lika möjligheter att integreras i samhället.

Samhällets förnyelse har hittills enbart vilat på den grundläggande utbildningen, vilken som bekant i högre grad gynnar viss social bakgrund före andra. Att stärka den livslånga yrkesutbildningens roll utgör därför ett sätt att tillförsäkra större rättvisa i fråga om lika möjligheter.

Det finns en annan faktor som ofta glöms bort: fritiden. Denna blir allt mer omfattande, vilket gör att dagens situation, där en tid av studier följs av en tid av arbete som följs av en tid av pension, blir överspelad. Man måste överväga på vilket sätt den genom yrkesutbildning kan användas.

II. EUROPEISKA ÅRET FÖR LIVSLÅNGT LÄRANDE

Mot bakgrund av ovanstående föreslog kommissionen rådet och Europaparlamentet att 1996 skulle utnännas till "Europeiska året för livslångt lärande". Syftet med året skulle vara att göra medborgarna medvetna om de nya begreppen i fråga om akademisk utbildning och yrkesutbildning samt att, med alla berörda aktörer, utveckla ett samlat tänkande kring utbildningens och yrkesutbildningens roll vid inträdet i 2000-talet. Var och en måste ständigt förnya sitt kunskapskapital, det är ett absolut villkor för att kunna möta utmaningarna under nästa millennium.

Kommissionen angav i sitt meddelande ¹ om detta initiativ fyra huvudsakliga målsättningar som var avsedda att vägleda åtgärderna under det europeiska året:

- medvetandegöra allmänheten i Europa om vikten av livslångt lärande,
- främja ett bättre samarbete på alla nivåer mellan utbildnings- och yrkesutbildningsstrukturer och företagsvärlden, i synnerhet de små och medelstora företagen,
- bidra till att skapa ett europeiskt område för utbildning och yrkesutbildning, genom att kvalifikationer blir akademiskt och yrkesmässigt erkända och genom att införa en europeisk dimension inom utbildningen av studenter och personer i yrkesutbildning,
- sätta högre värde på vad utbildning och yrkesutbildning tillför för att främja lika möjligheter mellan kvinnor och män.

Inom ramen för genomförandet av det europeiska året planerades initiativ som skulle samla en lång rad deltagare, däribland lokala sammanslutningar, nationella organisationer och europeiska institutioner. De initiativ som planerades var grupperade i åtta teman:

- vikten av en högkvalitativ allmän utbildning, öppen för alla utan någon som helst diskriminering,

¹ KOM(1994) 264.

- främjande av yrkesutbildning som leder till yrkeskvalifikationer för alla unga,
- främjande av fortlöpande utbildning och yrkesutbildning och grundläggande yrkesutbildning,
- motivering att under hela livet skaffa sig utbildning och yrkesutbildning,
- närmare samarbete mellan utbildningssektorn och näringslivet, i synnerhet små och medelstora företag,
- medvetandegörande av arbetsmarknadens parter om betydelsen av utbildning och yrkesutbildning,
- medvetandegörande av föräldrar om vikten av utbildning och yrkesutbildning för barn och ungdomar,
- utveckling av den europeiska dimensionen av grundläggande och fortlöpande utbildning och yrkesutbildning.

Ovannämnda europeiska år skulle ge upphov till en bred debatt, som i sin strävan mot gemensamma mål i enlighet med subsidiaritetsprincipen skilde mellan:

- åtgärder på lokal och nationell nivå,
- åtgärder på europeisk nivå,
- samarbets- och stödåtgärder mellan Europeiska unionen, dess medlemsstater och de tre stater som är medlemmar av EES, men inte av gemenskapen (Norge, Island och Liechtenstein).

Under hela 1996 anordnades inom hela EES konferenser, seminarier, tävlingar samt verksamhet för utveckling av multimedia, pedagogiska programvaror och teveprogram.

Det europeiska året anordnades av nationella kommittéer som utnämndes av behöriga ministerier i medlemsstaterna och samordnades av Europeiska kommissionens GD XXII. EU:s bidrag till verksamheten uppgick till 8 miljoner ecu.

Initiativet "1996 – Europeiska året för livslångt lärande " fick ett positivt mottagande av berörda europeiska institutioner.

Europaparlamentet gav i sin resolution av den 16 mars 1995 ¹ sitt stöd till projektet, samtidigt som man tryckte på några viktiga punkter:

- att man inte får se detta livslånga lärande som ett livslångt tvång, utan i stället som utbildning och yrkesutbildning som följer en genom livet. Renate Heinisch, föredragande, föreslog för övrigt att året rätteligen på tyska skulle döpas om till: "Lebens begleitendes Lernen" i stället för "Lebenslange Lernen",
- att det europeiska året borde utgöra en modell vid främjandet av lika möjligheter för män och kvinnor,

¹ EGT C 089, 10.04.1995, s. 113.

- att kommissionens projekt inte gav utbildningen i gemenskapsspråken tillräckligt utrymme,
- att det var nödvändigt att samordna denna kampanjs åtgärder med den nationella nivån,
- att främjandet av livslångt lärande bara blev meningsfullt om man förbättrade möjligheterna till erkännande av ekvivalens mellan utbildningar som erbjuds inom ramen för yrkesutbildning och sådana som erbjuds inom utbildningssystemet.

Rådet lade fram en gemensam ståndpunkt som visade på samarbetsvilja. Det antog helt eller delvis ett stort antal av de ändringsförslag som föreslogs av parlamentet (25 av 39). Vid Europaparlamentets andra behandling ¹ accepterade rådet särskilt att ge arbetsmarknadens parter möjlighet att genom kollektivavtal bidra till att tillhandahålla fortlöpande utbildning, medan kommissionen åtog sig att främja ömsesidigt erkännande av examina samt att vid genomförandet av europeiska utbildningsåret särskilt beakta problemen med utslagning.

Tack vare denna samsyn kunde Europaparlamentets och rådets beslut nr 2493/95/EG av den 23 oktober 1995 om att utnämna 1996 till "Europeiska året för livslångt lärande" ² genomföras.

III. SAMMANSTÄLLNING ÖVER EUROPEISKA ÅRET FÖR LIVSLÅNGT LÄRANDE

I sitt meddelande av den 15 september 1999 ³ rapporterar kommissionen till rådet, Europaparlamentet, Ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén om genomförandet, resultaten och den övergripande utvärderingen av Europeiska året för livslångt lärande (1996). Enligt denna "*...visar graden av respons som det livslånga lärandet fått av allmänheten ... tydligt att Europeiska året var ett lämpligt initiativ...*" ⁴. Dessutom befasts i ingressen till det nya fördraget principen om livslångt lärande, när de fördragsslutande parterna förklarar sig vara "fast beslutna att främja utvecklingen av högsta möjliga kunskapsnivå för sina folk genom en bred tillgång till utbildning och kontinuerlig fortbildning".

Trots den begränsade budget som tilldelats Europeiska året – 8 miljoner ecu plus ett bidrag från Norge, Island och Liechtenstein – lyckades det ge upphov till verksamheter för omkring 34 miljoner ecu. Detta visar tydligt på vilket intresse alla initiativ inom kultur och utbildning väckte på europeisk nivå.

De nationella organen tog emot över 2 000 projekt, av vilka kommissionen valde ut 454 nationella projekt. Till dessa projekt kommer 88 europeiska projekt och 10 mediaprojekt.

Den verksamhet som utvecklades inom ramen för Europeiska året var oerhört varierande, men 70 procent av dem utgjordes dock främst av konferenser, seminarier eller arbetsgrupper kring ett eller flera av de teman som rör livslångt lärande.

Vad beträffar målgrupperna, var fördelningen av evenemangen den följande:

¹ EGT C 166, 3.7.1995, s. 108.
² EGT L 256, 26.10.1995, s. 45.
³ KOM (1999) 447.
⁴ idem, s. 2 A.

- organ inom utbildning och yrkesutbildning: 27 procent,
- organ som sysslar med ungdomar, kvinnor och äldre: 19 procent,
- offentliga sammanslutningar, branschsammanlutningar, arbetsmarknadens parter: 16 procent,
- organ specialiserade inom lika möjligheter och kamp mot utslagning: 13 procent,
- företag, i synnerhet små och medelstora företag: 13 procent,
- övriga: 11 procent.

Beträffande reklammaterial, lät kommissionen distribuera en allmän informationsbroschyr på tre språk, fyra nummer av tidskriften "Contact 96" och ett kompendium (med Europeiska årets viktigare teman och en förteckning med adresser över samtliga engagerade i projekten) distribuerades också på tre språk (engelska, franska och tyska). Det var dock broschyrerna, affischerna och flaggorna som fanns på alla gemensamhetspråken som ansågs vara de effektivaste reklaminstrumenten. Å andra sidan inser man inte varför man, i en union där det finns 11 officiella språk, bara använde tre (engelska, franska och tyska). Till och med kommissionen anser att: *"Det faktum att kompendiet och de 4 tidskrifterna av Contact 96 bara finns på tre språk och guiden 'Steg för steg' bara på engelska, har utgjort ett hinder för att ge dem en omfattande användning och har begränsat deras effektivitet"* ¹.

För att ge näring åt debatten kring Europeiska årets tema har kommissionen låtit genomföra flera undersökningar och en opinionsundersökning genom "Eurobarometern" bland unga och vuxna, i syfte att lära känna deras åsikter om livslångt lärande och yrkesutbildning, samt skapat en webbplats på Internet.

Europeiska media publicerade över 4 000 artiklar om Europeiska årets teman och evenemang.

Slutligen anordnade kommissionen för första gången på europeisk nivå en tävling om pedagogiska multimediemjukvaror.

Den stora förtjänsten med initiativet "1996 - Europeiska året för livslångt lärande" var emellertid att göra denna fråga, som vanligen är begränsad till specialister inom utbildning och yrkesutbildning, känd bland en bred allmänhet och att ha gett den en mer framskjuten ställning på det politiska planet.

Föredraganden är glad åt den framgång som nåtts med Europeiska året för livslångt lärande (1996), vilket främjat utvecklingen och det gradvisa accepterandet av ett nytt begrepp, nämligen behovet av ständig inläring. Livslångt lärande borde i realiteten ge medborgarna möjlighet att på ett kritiskt sätt finna sig till rätta i informationssamhället när de ställs inför föreställningar och uppgifter som kommer från många olika källor och sedan utveckla sina förutsättningar för sysselsättning och verksamhet.

Vi beklagar emellertid att det meddelande om genomförandet, resultaten och den övergripande utvärderingen av Europeiska året för livslångt lärande (1996) som utarbetats av kommissionen ², inte utgör en så fullständig och utförlig rapport som ett sådant initiativ hade förtjänat. För övrigt upplyses vi i meddelandet om att fem studier kring temat för Europeiska

¹ KOM (1999) 447, s. 8.

² KOM (1999) 447.

året beställts, varav en rapport om den externa utvärderingen av Europeiska året: "*Denna studie, vilken genomförts av en extern konsultbyrå, gjorde det möjligt att mäta Europeiska årets genomslag och har beaktats vid utarbetandet av denna rapport*"¹. Detta är en studie som, om än intressant, söker besvara andra frågeställningar och som inte gör någon utvärdering av i vilken mån de uppställda målen uppnåtts. Vi vet att budgeten för initiativet var begränsad (8 milj. ecu) och därför inte medgav några stora utgifter. Men var ändå inte reklamen för evenemanget tämligen begränsad? Å andra sidan är det svårt att förstå varför man i en union med 11 officiella språk bara använt sig av tre (engelska, franska och tyska).

Dessutom hänför sig kommissionens rapport till fördelningen av evenemang mellan de olika målgrupperna och anger procentandelar². Föredraganden skulle gärna ha sett fler uppgifter om de olika målgrupperna.

Den ojämna information som samlats in om utfallet i olika länder, visar antingen att man vid anordnandet av året inte planerade för något system för uppföljning eller att det saknas ett objektivt administrativt förfarande som kan göra det lättare att leda ett program av denna karaktär.

¹ KOM (1999) 447, s. 8.

² KOM (1999) 447, s. 7.

2 februari 2000

YTTRANDE FRÅN UTSKOTTET FÖR SYSSELSÄTTNING OCH SOCIALFRÅGOR

till utskottet för kultur, ungdomsfrågor, utbildning, medier och idrott

om kommissionens rapport om genomförandet, resultaten och den övergripande utvärderingen av Europaåret för livslångt lärande (1996)
(KOM(1999) 447 – C5-0205/1999 – 1999/2163(COS))
(betänkande av Cristina Gutiérrez Cortines)

Föredragande: Jillian Evans

ÄRENDETS GÅNG

Vid utskottssammanträdet den 22 november 1999 utsåg utskottet för sysselsättning och socialfrågor Jillian Evans till föredragande.

Vid utskottssammanträdena den 24 januari och 1 februari 2000 behandlade utskottet förslaget till yttrande.

Vid det sistnämnda sammanträdet antog utskottet nedanstående slutsatser med 37 röster för och 1 nedlagd röst.

Följande deltog i omröstningen: Michel Rocard (ordförande), Marie-Thérèse Hermange och Winfried Menrad (vice ordförande), Jillian Evans (föredragande), Sylviane H. Ainardi, Jan Andersson, Philip Rodway Bushill-Matthews, Chantal Cauquil (suppleant för Ilda Figueiredo), Luigi Cocilovo, Elisa Maria Damião, Proinsias De Rossa, Den Dover (suppleant för María Antonia Avilés Perea), Harald Ettl, Carlo Fatuzzo, Hélène Flautre, Fiorella Ghilardotti, Marie-Hélène Gillig, Anne-Karin Glase, Roger Helmer (suppleant för Raffaele Lombardo), Ian Stewart Hudghton, Stephen Hughes, Anne Elisabet Jensen (suppleant för Massimo Cacciari), Karin Jöns, Ioannis Koukiadis, Arlette Laguiller, Jean Lambert, Elizabeth Lynne, Thomas Mann, Mario Mantovani, Mauro Nobilia, Neil Parish (suppleant för Tokia Saïfi), Manuel Pérez Álvarez, Bartho Pronk, José Ribeiro e Castro, Herman Schmid, Peter William Skinner, Anne E.M. Van Lancker och Barbara Weiler.

ALLMÄNNA KOMMENTARER

1. Bakgrund

Genom att lägga fram den aktuella rapporten uppfyller kommissionen sin skyldighet att rapportera om genomförandet och resultaten av Europaåret för livslångt lärande 1996, i enlighet med vad som anges i artikel 8 i gällande rättslig grund.

Enligt Europaparlamentets och rådets gemensamma beslut ¹ att utnämna 1996 till Europaåret för livslångt lärande anslogs 8,34 miljoner ecu till informations- och reklamaktiviteter för att uppnå målen för Europaåret för livslångt lärande, det vill säga ”att främja individens personliga utveckling och initiativkänsla, dennes integrering i arbetslivet och samhället, dennes delaktighet i den demokratiska beslutsprocessen samt förmåga att anpassa sig till ekonomiska, tekniska och sociala förändringar”.

Eftersom beslutet var föremål för medbeslutandeförfarandet hade Europaparlamentet ett avsevärt inflytande på prioriteringar och struktur i det ettåriga programmet. I själva verket antog rådet 28 av de 39 ändringsförslag som Europaparlamentet hade antagit under sin första behandling. Utskottet för sysselsättning och socialfrågor var mycket delaktigt i det lagstiftningsförfarande som ledde fram till beslutet om Europaåret. Faktum är att utskottets yttrande ² antogs enligt GOMES-förfarandet, vilket gav det samma ställning som kulturutskottets betänkande.

Programmet, såsom det ändrats av parlamentet, var fokuserat på totalt åtta (grovt) definierade prioriteringar som rörde livslångt lärande, dvs. att främja system för högkvalitativ allmän utbildning och yrkesutbildning, att främja fortlöpande utbildning och yrkesutbildning, att motivera individer till livslångt lärande och utveckling av sådan utbildning till nytta för grupper som hittills endast i liten grad eller inte alls dragit nytta av den men som särskilt behöver den, t.ex. flickor och kvinnor, att främja närmare samarbete mellan institutioner för utbildning och yrkesutbildning och näringslivet, att göra arbetsmarknadens parter medvetna om vikten av att skapa och att delta i nya möjligheter för utbildning och livslångt lärande, att göra föräldrar medvetna om vikten av utbildning samt att utveckla den europeiska dimensionen av grundläggande och fortlöpande utbildning och yrkesutbildning.

Den verksamhet som kunde beviljas stöd genom programmet inbegrep informations- och reklamaktiviteter, tävlingar som belyste genomförande och erfarenheter av de teman som omfattades av Europaåret samt undersökningar och enkäter.

2. Sammanfattning av resultat

2.1. Kvantitativ analys

Trots begränsade ekonomiska resurser drog programmet till sig ett stort intresse i medlemsstaterna: De nationella kontoren fick in mer än 2 000 projektförslag, av vilka kommissionen valde ut 454 för finansiering. Detta återspeglar entusiasmen för initiativet och många frivillig- och gemenskapsorganisationers engagemang för att nå dess mål.

¹ Europaparlamentets och rådets beslut nr 2493/95/EG av den 23 oktober 1995 om att utnämna 1996 till "Europeiska året för livslångt lärande", EGT L 256, 26.10.1995, s. 45.

² Yttrande från utskottet för sysselsättning och socialfrågor till utskottet för kultur, ungdomsfrågor, utbildning och media om att utnämna 1996 till Europaåret för livslångt lärande, PE210.873/slutl. (Föredragande: Waddington).

Förutom dessa lokala projekt finansierade kommissionen ytterligare 88 projekt som var inriktade på verksamhet på europeisk nivå samt 10 mediaprojekt.

4 procent av de tillgängliga medlen användes för att finansiera undersökningar om den ekonomiska dimensionen av livslångt lärande och utbildningens budgetkonsekvenser samt en extern utvärderingsrapport om Europaåret.

Ytterligare 2 procent anslogs för en europeisk tävling för multimedieprogram inom utbildningsområdet som utformats för att utveckla elevers, studenters och lärares kreativitet.

2.2. Typ av verksamhet

70 procent av projekten inbegrep eller utgjordes enligt kommissionen helt av en konferens, ett seminarium eller en arbetsgrupp. Många av projekten innehöll inslag som syftade till att öka medvetenheten: 18 procent inbegrep press- och massmedieverksamhet, och ytterligare 18 procent utgjordes av informations- och PR-kampanjer. Stödmottagarna inbegrep organisationer inom utbildningsväsendet, icke-statliga organisationer inriktade på ungdomar, kvinnor och äldre, yrkesorganisationer, arbetsmarknadens parter samt näringslivet.

3. Kritik

3.1. En sen start

Kommissionen medger att kampanjmaterialet, inklusive ett europeiskt nyhetsbrev och en videofilm, inte alltid uppfyllde de nationella kontorens behov i fråga om volym och ankomsttid. Den webbplats som skapats för Europaåret kom också i gång sent. Kommissionen hävdar att förseningarna berodde på att den rättsliga grunden för programmet antogs för sent: Eftersom beslutet antogs först i oktober 1995 kunde kommissionen inte börja sina upphandlingsförfaranden för att administrera och genomföra informationskampanjerna förrän i november 1995. Utskottet för sysselsättning och socialfrågor får ofta höra sådana argument när det i slutet av budgetåret ställer frågor om anledningarna till det långsamma verkställandet av åtgärder inom sitt budgetområde. Även om argumentet i princip är giltigt kvarstår frågan om kommissionen inte kunde ha påskyndat förfarandena så att Europaåret skulle ha kunnat lanseras i tid. I själva verket hade lagstiftningsförfarandet bakom beslutet redan i början av hösten 1995 framskridit till den grad att man skulle ha kunnat inleda det förberedande arbetet för att lansera Europaåret. Även om kommissionen inte kan anslå medel innan ett program antagits formellt, måste den undersöka möjligheterna att påskynda sina interna förfaranden när detta är motiverat.

3.2. Brist på kvalitativ utvärdering

Europaparlamentet hade slagit fast tydliga prioriteringar i fråga om vilka projekt som kunde komma i fråga för finansiering under programmen och målen för dessa projekt, bland annat ”att motivera individer till livslångt lärande och utveckling av sådan utbildning till nytta för grupper som hittills endast i liten grad eller inte alls dragit nytta av den, men som särskilt behöver den, särskilt flickor och kvinnor” samt ”att göra arbetsmarknadens parter medvetna om vikten av att skapa och att delta i nya möjligheter för utbildning och livslångt lärande”¹.

I artikel 3 i beslutet föreskrivs att man vid urvalet av åtgärder bland annat skall prioritera

¹ Artikel 2.4 och 2.6 i beslutet.

- a) dem som främjar tanken på livslångt lärande hos arbetsmarknadens parter och
- b) dem som sprider resultatet av gemenskapens åtgärder.

I den rapport som kommissionen lagt fram ges liten eller ingen information om huruvida dessa mål har uppnåtts. I rapporten görs en kvantitativ uppdelning av åtgärderna (t.ex. en förteckning över grovt definierade mottagargrupper och den andel av projekten som har lett till en publikation), men knappast någon bedömning av resultatens kvalitet. Exempelvis får vi inte reda på om i vilken omfattning människor på landsbygden har deltagit, även om dessa tidigare har lidit av en geografisk isolering som nu kan brytas med hjälp av ny teknik. Under dessa omständigheter är det nästan omöjligt att bedöma huruvida prioriteringarna i beslutet verkligen har beaktats.

Samma sak gäller andra bestämmelser i beslutet: Både i artikel 3.2 och artikel 7 i beslutet hänvisas till samstämmigheten och komplementariteten mellan de aktiviteter som avses i beslutet och andra gemenskapsaktiviteter, ”i synnerhet programmen Leonardo da Vinci och Sokrates”. I den aktuella rapporten ges dock inga antydningar om, och i så fall hur, detta har uppnåtts.

3.3. Resultatens hållbarhet och spridning

Enligt kommissionen har ungefär två tredjedelar av de bedömda aktiviteterna fortsatt efter 1996. Även om det råder tvivel om huruvida de bedömda aktiviteterna syftar på alla projekt eller bara på ett urval, är de finansierade projektens kontinuitet en framgång (om denna beräknas utifrån hypotesen att alla projekt bedömts). Medan uppföljningen av Europaåret på nationell nivå tycks vara tillfredsställande är det emellertid oklart om samma sak kan sägas på europeisk nivå eller på regional och lokal nivå. Även om Europaparlamentet tydligt betonade att de regionala och lokala myndigheter som ansvarar för utbildning och yrkesutbildning skulle ha en viktig roll i detta projekt, finns det få eller inga hänvisningar till dessa i kommissionens utvärdering. Detta utgör en allvarlig brist i en utvärdering av det mest effektiva sättet att genomföra gemenskapsprogram och ge information till allmänheten i EU. I själva verket finns det inte mycket i rapporten som tyder på en systematisk uppföljning av den lärdom som kan dras av Europaåret.

Även om Europaåret framför allt var inriktat på medvetandegörande aktiviteter i medlemsstaterna, gav det också en möjlighet att identifiera exempel på bästa metoder på gräsrotsnivå som sedan kan spridas på europeisk nivå eller överföras till gemenskapens övriga politik inom området utbildning och yrkesutbildning. I rapporten hänvisas till specifika projekt, men det ges inga detalj- eller kontaktuppgifter. I rapporten ges inte eller någon indikation på huruvida några av resultaten kan föras över till gemenskapens politik inom andra områden. För att helt utnyttja potentialen hos de kunskaper som genererats av Europaåret, borde en sammanfattning av eller ett kompendium över projekten ha spritts inom hela Europeiska unionen. Detta skulle ha varit både användbart och intressant.

Kommissionen har inte heller analyserat programmets svagheter ordentligt. Uppdelningen av mottagare visar att näringslivets deltagandenivå var låg (13 procent av projekten), även om företagen har en avgörande roll i tillhandahållandet av yrkesutbildning och direkt påverkas av en eventuell kunskapsbrist. En punkt som Europaparlamentet också tog upp redan 1995 var vikten av att arbeta med små och medelstora företag för att öka deras medvetenhet om förändringar inom industrin och till följd av ny teknik, samt att säkerställa att dessa företag är medvetna om andra källor för att finansiera sin anpassning till dessa förändringar. Till detta hänvisas inte alls i rapporten. Kommissionen skulle ha kunnat undersöka anledningarna till de

små och medelstora företagens låga deltagande och dragit slutsatser om detta för framtida åtgärder (t.ex. för programmet Leonardo II).

En deltagandenivå på 13 procent rapporterades också för organisationer som är specialiserade på jämställdhet och som arbetar med utslagningsproblemet. Detta aktualiserar frågan om i vilken omfattning man under året faktiskt nådde ut till tidigare utestängda grupper i samhället. Det kan också återspegla vissa grupperns oförmåga att delta på grund av bristande barnomsorg eller programmens tidsplan och geografiska placering. En betydligt mer detaljerad analys skulle ha gett oss svar också på denna fråga.

SLUTSATSER

Utskottet för sysselsättning och socialfrågor ber utskottet för kultur, ungdomsfrågor, utbildning, medier och idrott att såsom ansvarigt utskott beakta följande slutsatser:

1. anser, mot bakgrund av dagens höga arbetslöshet, den snabba tekniska utvecklingen och de demografiska utmaningarna, att utvecklingen av ett livslångt lärande är av fundamental betydelse
 - för att bemöta de utmaningar som utgörs av ekonomiska och sociala förändringar samt hållbar utveckling och för att göra det möjligt för människor att reagera på förändrade krav i arbetslivet,
 - att säkerställa alla människors ekonomiska och sociala integrering genom att ge dem tillgång till utbildning och yrkesutbildning,
 - att skapa jämställdhet mellan kvinnor och män,
2. betonar att livslångt lärande också är ett effektivt sätt för att förbättra arbetets kvalitet och göra arbetsorganisationer mer humana och effektiva,
3. påpekar att allmän utbildning och yrkesutbildning inte bara har stor betydelse för den personliga utvecklingen och för att förbättra framtidsmöjligheterna, utan även utgör en viktig beståndsdel i medlemstaternas försök att möta utmaningarna från den internationella konkurrensen.
4. betonar att livslångt lärande också är av avgörande betydelse för att säkra individens förverkligande, sociala integrering och deltagande i den demokratiska beslutsprocessen och därför inte enbart kan ses som en fråga om efterfrågan och utbud,
5. beklagar den långsamma starten för verksamheten i samband med Europaåret för livslångt lärande och uppmanar kommissionen att påskynda det förberedande arbetet och sina interna förfaranden för att gemenskapens åtgärder i framtiden skall kunna påbörjas i tid,
6. beklagar den notoriska avsaknaden av kvalitativa uppgifter i kommissionens rapport som i princip gör det omöjligt att bedöma huruvida programmet har genomförts i enlighet med Europaparlamentets prioriteringar; uppmanar kommissionen att förbättra kvaliteten på framtida utvärderingsrapporter,
7. beklagar slutligen att rapporten varken innehåller tillräcklig information i form av exempel på bästa metoder, deras spridning på europeisk nivå och eventuella överföring till gemenskapens övriga politik, eller någon analys av bristerna i gemenskapens åtgärd, uppmanar kommissionen att upprätta ett kompendium över de projekt som spridits på EU-nivå,

8. beklagar att det inte finns någon utvärdering av de lokala och regionala demokratiskt valda organens medverkan,
9. beklagar att man inte överväger att låta programmet omfatta de delar av befolkningen som hittills varit tämligen förbisedd, såsom äldre, förtidspensionärer samt de som bor i lands- eller glesbygd osv.,
10. beklagar att livslångt lärande och yrkesutbildning inte betraktas som vägledande principer.